

Integrationsprocesser och traditionsförhandlingar inom religiösa samfund

Magdalena Nordin

Religiösa samfund genomgår, trots en strävan att upprätthålla traditioner, stora förändringar i samband med att de etableras i för dem nya sammanhang. I Sverige innebär det att samfunden behöver anpassas till ett sammanhang präglad bland annat av sekularisering och de behöver, för att möta samhällslig såväl som intern påverkan, navigera mellan att behålla religiösa traditioner och att förändra dem. De religiösa samfunden genomgår därmed under etableringsfasen ett flertal olika integrationsprocesser, vilka kan ses som mer riktade utåt, *externa integrationsprocesser*, eller som mer riktade inåt inom samfunden, *interna integrationsprocesser*. Denna Policy brief sammanfattar resultaten från forskningsprojektet *Integration och tradition: framväxten av en Syrisk-ortodox kyrka i Sverige* och visar hur integrationsprocesser inom nyligen etablerade religiösa samfund i Sverige kan se ut samt lyfter fram hur det kan påverka immigranternas integration.

Bakgrund och syfte

Syrisk-ortodoxa kyrkan med ursprung i Mellanöstern är en av de äldsta kristna kyrkorna i världen. Den gör anspråk på ett apostoliskt ursprung och inom den framhålls hur man firar liturgi på samma språk som Jesus Kristus gjorde. Men även om kyrkan kan ge intryck av att vara starkt traditionell, är det också en kyrka som genom historien behövt anpassa sig till samhällliga förändringar. Den nuvarande utbredda emigrationen är ett exempel på hur kyrkan har behövt förändras och idag är det en kyrka som i hög grad präglas av att vara en diasporakyrka.

I Sverige är kyrkan en av landets största immigrantbaserade kyrkor med över 50 000 tillhöriga, två stift, 48 församlingar och ett kloster. Den första församlingen etablerades på 1970-talet och 1983 byggdes den första syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige (och i Europa). Församlingar återfinns idag från Landskrona i söder till Avesta i norr, där de största församlingarna har över 5 000 medlemmar. Det är emellertid en kyrka som under etableringsfasen i Sverige genomgick ett tumultartat förändringsförlopp, vilket ledde till en kyrkostruktur med två separata biskopar; en kyrkostruktur som är helt unik för kyrkan i världen.

På grund av den viktiga roll kyrkan har haft och har för assyrier/syrianer (*suryoye*) i Sverige, ger en studie av kyrkan en utmärkt möjlighet att förstå hur religiösa organisationer kan främja och förhindra integration i ett nytt samhälle – ett område som sällan har beaktats i tidigare forskning om migration och integration i Sverige, och det särskilt när det gäller kristna samfund (Nordin & Otterbeck 2023; Nordin 2023, 2016).

Under åren 2018–2022 genomförde jag tillsammans med tre kollegor en forskningsstudie vid Lunds universitet om syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige.¹ Utgångspunkten var att studera på vilka sätt syrisk-ortodoxa församlingar har integrerats i det svenska samhället och hur det relaterar till hur syrisk-ortodoxa traditioner har förhandlats, förändrats och upprätthållits i Sverige.

---

¹ Det fanns sedan tidigare ett flertal studier gjorda om den assyriska/syrianska gruppen i Sverige, men dessa hade endast undantagsvis och sporadiskt även inkluderat kyrkan (se Atto 2011; Cetrez 2011, 2005; Deniz 1999; Björklund 1981). Studien genomfördes genom etnografiskt fältarbete och intervjuer i främst tre församlingar i Sverige, samt genom en enkät våren 2020 till samtliga församlingar i kyrkan, vilken 43 av de 48 församlingarna besvarade (se Nordin & Johnsén 2023 (kommande)). Övriga forskare i studien var Önver Cetrez, Henrik Johnsén och Anderas Westergren.

Fyra olika områden inom kyrkan var i fokus för studien: organisationen, ledarskap i kyrkan, liturgi och högtider samt utbildningsstrukturer.

Två begrepp var bärande för studien. Det ena är *tradition* och det andra är *integration*. Med *tradition* avses i detta fall traditioner som hör samman med kyrkan. Dessa traditioner kan vara sådana som ligger nära det som från kyrkans håll ses som dess traditioner och som bärande för det som kyrkan menar sig vara. Det är traditioner som ingår i den idé om vad kyrkan ska vara, och ska helst inte ska ändras på. Men det kan även syfta på mer folkliga traditioner som ses som kyrkliga av de som utför dem, men som kan vara långt från det som kyrkans ledarskap erkänner som kyrkliga traditioner (se Lövheim & Nordin 2022, s. 24).

Med *integration* avses de processer som för olika sociala strukturer närmare varandra. I det här fallet kommer det att handla om hur syrisk-ortodoxa kyrkan blir en del av det religiösa landskapet i Sverige och av samhället i stort. Den omvända processen, dvs hur det svenska samhället har förändrats och anpassats som en följd av kyrkans närvaro i landet, kommer däremot inte att lyftas fram. De processer som rör hur församlingarna relaterar till det omgivande samhället benämns som *extern integration* och de processer som mer handlar om vad som sker inom församlingarna som en följd av extern integration benämns som *intern integration*.

Syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige

Syrisk-ortodoxa kyrkan hör till den ortodoxa och österländska delen av de kristna kyrkorna och inom denna hör den till de som brukar benämnas kyrkor av orientalisk tradition.² Andra kyrkor tillhörande denna del av kristendomen är Etiopisk-ortodoxa kyrkan, Koptisk-ortodoxa kyrkan, Armenisk-ortodoxa kyrkan och Eritreansk-ortodoxa kyrkan. Bland dessa är syrisk-ortodoxa kyrkan globalt sett minst, men störst i Sverige.

Kyrkan etablerades i Sverige i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet som en följd av immigration av främst assyrier/syrianer tillhörande kyrkan. Många av dessa bosatte sig i Södertälje och kyrkans första församling i Sverige bildades också här år 1970. Den församlingen och dess präst var troligtvis en bidragande orsak till fortsatt inflyttning av assyrier/syrianer till

---

² Med det avses de kyrkor som uppstod som en följd av oenigheten under kyrkomötet i Chalcedon år 451 gällande om Kristi natur skulle förstås som gudomlig eller mänsklig.

Södertälje under resten av 1970-talet. År 1985 fanns det 20 syrisk-ortodoxa församlingar i Sverige och fem år senare hade dessa utökats till 30, där alla återfanns i landets södra delar. Idag finns det 48 församlingar i Sverige från Landskrona till Avesta, varav de allra flesta av dessa har egen präst, styrelse, regelbundna gudstjänster och verksamheter för barn, ungdomar och äldre.

Under den första tiden som kyrkan etablerades i Sverige hölls gudstjänster i kyrkor som lånades eller hyrdes av Svenska kyrkan eller av frikyrkor, men även i lokaler för andra ändamål så som kontor, affärslokaler eller hemma i någons lägenhet. Den första kyrka som kom att ägas av syrisk-ortodoxa kyrkan var en före detta pingstkyrka i Tumba (år 1980), den andra var ett före detta församlingshem i Norrköping som tillhört Svenska kyrkan (år 1982) och den tredje var en arkitektritad platsbyggd kyrka i Geneta i Södertälje, S:t Afrem, med plats för flera hundra besökare (år 1983). Den kyrkan blev den första i sitt slag i hela Europa. Processen med att bygga kyrkan i Geneta skedde emellertid inte helt problemfritt och de argument som framfördes mot kyrkobyggnaden påminner i mångt och mycket om de som funnits i Sverige när det gäller byggandet av moskéer (Mack 2017; Nielsen & Otterbeck 2016; Karlsson & Svanberg 1995). Först på 1990-talet kom dock flertalet av kyrkorna att byggas och idag finns 27 syrisk-ortodoxa kyrkor i Sverige, varav 14 är byggda som sådana och övriga är ombyggda lokaler (kyrkolokaler såväl som andra lokaler).

Kyrkan har år 2022 cirka 50 000 tillhöriga, varav många är regelbundna gudstjänstdeltagare. I snitt har kyrkan omkring 200 besökare per kyrka och gudstjänst, vilket stiger till ett snitt på över 500 besökare vid de större högtiderna som påsk, jul och palmsöndagen. År 2019 genomfördes sammantaget cirka 800 dop, 700 vigslar och 600 begravningar i kyrkan. Dessa siffror visar tydligt på kyrkans etablerade position i landet och dess betydelse för de tillhöriga. År 2014 etablerades också ett kloster i Sverige, Korsets kloster, utanför Nyköping i vilket fyra munkar är verksamma.

Integrationsprocesser inom kyrkan

Organisation och ledarskap

När det gäller hur kyrkan har organiserats i Sverige finns en tydlig koppling till hur församlingarna manifesteras och mer latent genomgått ett flertal integrationsprocesser. Med manifest avses tydliga måldrivna processer och latent avser otydliga mer tillfälliga processer. Det gäller till exempel hur

kyrkan både nationellt och på ett lokalt plan byggt upp en organisationsstruktur med inspiration från andra kyrkors organisationsstrukturer, bland annat Svenska kyrkans och frikyrkornas, men även utifrån olika frivilligorganisationers struktur (extern integration). Det här är något som lett till en mer demokratisk struktur i kyrkan och inneburit att styrelserna, som väljs på årsmöten, fått ett stort inflytande i församlingarna (intern integration). Att styrelserna fått mer inflytande har kommit att utmana auktoriteten i annat formellt ledarskap inom kyrkan som prästens, diakonernas, och i mer informellt ledarskap i form av enskilda personer/familjer/släkter (intern integration).

Extern integration har även hört samman med kyrkans olika arbetsgrupper. Församlingarna fick i ett tidigt skede i Sverige hjälp från bland annat KFUM, Sveriges kristna råd (SKR), kommunerna, Myndigheten för stöd till trosamfund (SST) och i ett senare skede även från studieförbundet Bilda, för att inom kyrkan skapa och upprätthålla olika arbetsgrupper, så som barn- och ungdomsgrupper, kvinnogrupper, seniorgrupper, och språkgrupper. På så sätt har kyrkan kunnat bredda sin verksamhet och fler personer kommit att få uppdrag att genomföra i kyrkan, något som kan vara integrerande. Ur ett ekonomiskt perspektiv har samarbetet med externa aktörer också gjort det möjligt för kyrkan att kunna anställa präster, avlöna biskopar och bygga om och anpassa kyrkolokaler. Här behöver vi dock uppmärksamma att de krav som ställs på trossamfund för att de ska kunna erhålla ekonomiska medel från staten, påverkar hur kyrkan organiserar sig i Sverige. Ett av dessa är en demokratisk samskapsstruktur, vilket nämnts tidigare, men även uppgifter om antal tillhöriga utifrån individuellt medlemskap, något som inte alltid varit brukligt i kyrkan.

Den förändrade organisationsstrukturen relaterad till extern integration kan även handla om mer latent och pragmatiska förändringar. Det kan vara att någon från styrelsen under predikan uppmanar till att rösta i allmänna val eller att man ska parkera på ett korrekt sätt utanför kyrkan. Det finns även mer manifesta och etablerade förändringar, som att församlingens ekonomi sköts helt transparent och i enlighet med församlingarnas stadgar.

När det gäller ledarskapet har det, som nämnts tidigare, skett en förskjutning från prästers auktoritet till styrelsernas, vilket även kan förklaras av bristen på i Sverige utbildade präster. Av de präster som 2019 var verksamma i kyrkan i Sverige var det ytterst få som hade genomfört sin utbildning i Sverige och var fjärde församling hade en präst som inte kan svenska. Det

gör att styrelseledamöterna (som har bott länge och arbetat i Sverige) många gånger har en större kunskap om formella aspekter av församlingsarbete i Sverige, men även har bättre kunskaper i svenska. När det gäller det förstnämnda kan det få till följd att kyrkan formaliseras på ett sätt som liknar annan organisering i Sverige, en form av intern integration till följd av extern integration. När det gäller det senare kan det innebära att det är lättare för styrelsen att klara av det administrativa arbetet i församlingarna. Det leder även till att de har större möjlighet att nå ut med kyrkans budskap till den yngre generationen, vilka inte alltid förstår syriska (*suryoyo*) eller arabiska. En tredje följd kan vara att styrelsen får ett större inflytande över kyrkans verksamheter, vilket kan komma att även inkludera kyrkans traditioner.

Integrationsprocesser när det gäller ledarskap kan även handla om hur kvinnor, bland annat genom att vara en del av församlingarnas körer, får ett större inflytande i församlingsarbetet. Att det senare sker hör samman med en större medvetenhet om jämställdhetsaspekter som församlingarna har utvecklat under tiden i Sverige, det vill säga extern integration, vilken leder till intern integration. Dock är det så att det ännu inte finns någon generell stor andel kvinnor i församlingarnas styrelser och i endast ett fåtal församlingar är eller har en kvinna varit ordförande i församlingsstyrelsen.

Gudstjänster och högtider

Vad som sker under gudstjänsten (liturgin) och andra högtider har också anpassats och även här har det handlat om mer manifesta förändringsprocesser så väl som latenta sådana. Dessa förändringar har emellertid inte alltid skett helt konfliktfritt, men det finns även sådana som inneburit små nästan omärkliga förskjutningar av traditionerna i kyrkan (se även Garis 2022). Ett exempel på det senare är kvinnors användning av sjal i kyrkan. En stor majoritet av kvinnorna använder sjal under gudstjänsterna och i stort sett alla gör det vid nattvardsfirandet. Hur sjalen används varierar också från att helt täcka håret till att knappt göra det alls. Det finns inget uttalat krav i församlingarna att kvinnor måste bära sjal under gudstjänsten eller vid nattvardsfirandet, men ståndpunkten att det bör vara så finns både bland män och kvinnor oberoende om dessa har ledarfunktioner eller inte. Det motsatta gäller också, det vill säga ståndpunkten att detta inte är ett krav och att det är upp till var och en att bestämma. Här finns en komplex dynamik i orsakerna till skillnaderna mellan att bära eller inte bära sjal som har att göra med vilken bakgrund (t.ex. om man kommer från landsbygd eller

storstad) och ålder personerna har samt hur det omgivande samhället påverkar. Det hör till exempel, både bland män och kvinnor, samman med en idé om jämställdhet, det vill säga, om det inte förväntas av män att täcka huvudet, så ska inte kvinnor heller behöva göra det (Nordin & Westergren 2023). En liknande situation gäller för hur män och kvinnor sitter i kyrkan under gudstjänsten och i vilken ordning de går fram för nattvardsfirande, där en uppluckring av könsuppdelningen sker både mer manifäst på initiativ från bland annat prästerna i församlingarna, till mer latent så som att alla gudstjänstdeltagarna inte känner till att en sådan ordning gäller.

Andra förändringar i liturgin är att erbjuda så kallade ungdomsgudstjänster som pågår under kortare tid och som hålls vid andra tidpunkter än på söndag förmiddag, för att på så sätt locka till sig den yngre generationen. Argumenten för det har varit en uppfattning om att de yngre i församlingen inte är intresserade av de långa gudstjänsterna och att de på söndagsförmiddagar hellre sover eller ägnar sig åt idrott.³ Även det är något som kan ses som extern integration, ungdomarna följer samma levnadsmönster som andra ungdomar, vilken leder till en intern integration, och gör att kyrkan förändras för att tillgodose ungdomarnas förändrade behov.

Språket under gudstjänsten är även det något som anpassas. I detta fall handlar det både om de församlingstillhörigas språkkunskaper, såväl som prästens språkkunskaper. I vissa församlingar kan en större del av gudstjänsten hållas på arabiska och i församlingar där prästen kan svenska hålls delar av predikan på svenska. Men det kan även vara så att diakoner med bättre språkkunskaper i svenska än prästen tar upp meddelanden under predikan, istället för att prästen gör detta (vilket även går att koppla till förskjutningarna i kyrkans ledarskap). En annan språkanpassning är att under liturgin erbjuda översättningar till *tyroyo* (det talade vardagsspråket), arabiska och svenska på bildskärm. I dessa fall ser vi hur församlingarna genom interna integrationsprocesser har förändrats i Sverige. Dessa hör samman med externa integrationsprocesser kopplade till hur de tillhöriga formats och förändrats under tiden i Sverige, till exempel att de inte fått möjlighet att lära sig suryoyo här, men även som en följd av ett varierande immigrationsmönster, det vill säga tillhöriga i kyrkan har sin bakgrund i olika länder i Mellanöstern. Det senare kan innebära att personer från Irak eller Syrien främst kan arabiska och i mindre utsträckning tyroyo.

---

³ Syrisk-ortodox liturgi kan pågå i upp till tre timmar.

Utbildningsstrukturer

Inom området utbildning är ett flertal integrationsprocesser aktuella. Här finns en tydlig koppling till det omkringliggande samhället, det vill säga extern integration, vilka hör samman med hur svenska grundskolor undervisar om religion, vilka språk som ingår i skolornas modersmålsundervisning, samarbeten med studieförbund och andra organisationer, så som Bilda och Scouterna, och med kommunerna. Kyrkan har ett flertal samarbeten med dessa, vilket i hög grad påverkar kyrkan internt. Det kan exempelvis handla om att religionsundervisningen inte inkluderar kunskap i kyrkans traditioner (något som skiljer Sverige åt från många andra länder) och modersspråksundervisningen inte inkluderar kyrkospråket (vilket skiljer denna kyrka åt från många andra samfund), något som gör att kyrkan därmed får ta fullt ansvar för den utbildningen. Det kan även handla om att Bilda eller kommunerna hjälper till att organisera och delvis finansiera kyrkans arbetsgrupper av vilka flera har utbildning som sitt främsta uppdrag.

Olika integrationsprocesser blir även aktuella när det gäller de utmaningar som kyrkan möter när det gäller att etablera fasta strukturer för undervisning i och om kyrkan. En orsak till dessa svårigheter går att finna i att kyrkan inte har några utbildningar för de som ska hålla i undervisningen. Det finns i Sverige inga fullständiga prästutbildningar, men inte heller några formella utbildningar för andra funktioner i kyrkan, så som diakon, körledare eller barn- och ungdomsledare, vilket skulle kunna vara ett exempel på en mycket långsam (eller avsaknad av en) integrationsprocess. Församlingarna försöker lösa situationen på lite olika sätt, en lösning kan vara att låta barnen vara med i Svenska kyrkans kör, att en person med teologisk utbildning från Mellanöstern är ansvarig för diakonövningar, eller stötta kyrkans ungdomars studier vid Sankt Ignatius, en allmänt ortodox kristen högskola i Södertälje.

Intern integration kopplad till extern integration sker också i hur församlingarna strävar efter att kunna erbjuda regelbunden undervisning om kyrkans traditioner och språk för barn och unga vid tidpunkter som inte sammanfaller med andra åtaganden som dessa har, så som skola och olika fritidsaktiviteter. Dessutom har många församlingar inte alltid tillgång till lämpliga lokaler, vilket försvårar möjligheten att regelbundet kunna erbjuda undervisning. Det innebär att den externa integrationen försvårar barns och ungdomars möjlighet till lärande i kyrkans traditioner, vilket leder till intern integration i att undervisningen anpassas utifrån de externa premisserna.

Så när det gäller interna integrationsprocesser inom undervisningsområdet ser dessa mycket olika ut och de är på många sätt mer latenta än manifesta. Det finns en stor medvetenhet och önskan att barn och unga, men även vuxna och äldre, får undervisning om kyrkans traditioner och kyrkans språk, men hur detta ska genomföras finns ingen sammanhållen idé om eller struktur för. Vad som sker beror många gånger på vem som för tillfället finns tillgänglig och önskar driva undervisningen. Situationen är likartad för utbildning av präster, där det finns önskemål om detta åtminstone delvis ska kunna ske i Sverige. Strukturer för en sådan utbildning är under uppbyggnad, men som det är nu är underlaget för att skapa en utbildning enbart för syrisk-ortodoxa prästkandidater för litet. I detta fall är dock situationen akut för kyrkan eftersom omkring hälften av kyrkans präster i Sverige beräknas gå i pension inom de kommande tio åren.

Syrisk-ortodoxa kyrkan, dess tillhöriga och integration

Att kyrkan har haft stor betydelse för de assyrier/syrianer i Sverige som tillhör den är tydligt. Även om kyrkans etablering i landet under perioder varit konfliktfylld har det mer vardagsnära religiösa utbudet som den erbjuder leddat många av dess tillhöriga. I kyrkan kan barnen döpas, giftermål ske och begravningssceremonier hållas. På söndagar och vid stora högtider har man haft möjlighet att samlas i gemenskap i kyrkan och i de efterkommande sammankomsterna. Kyrkan fungerar på så sätt som sammanhållande och stärkande för dess tillhöriga. De externa integrationsprocesser som kyrkan varit del av skapar även för de tillhöriga en relation till andra organisationer och offentliga institutioner. Samtidigt är kyrkan tydligt kopplad till en etnisk och språklig tillhörighet som kan vara hindrande för både intern integration och inkludering i gruppen. Det senare gäller både för tillhöriga som växt upp i Sverige och för personer som inte ser sig som eller uppfattas vara en del av kyrkan. Att i Sverige både uppfatta sig tillhöra en kristen gemenskap som starkt bygger på tillhörighet till en etnisk minoritet och samtidigt se sig som tillhörig en bredare kristen gemenskap i Sverige riskerar att skapa en dissonans som kan vara svår att hantera. Till det kommer även att en religiös tillhörighet i sig inte alltid ses som något karakteristiskt eller anses önskvärt för människor i Sverige.

Slutsatser och policyförslag

Med syrisk-ortodoxa kyrkan som exempel kan vi se hur religiösa samfund genomgår ett flertal olika integrationsprocesser när dessa etableras i ett för dem nytt sammanhang. Dessa processer sker i relation till övriga samhällsinstitutioner och är på inget sätt något som sker isolerat från omvärlden. När det gäller syrisk-ortodoxa kyrkan har till exempel andra kristna samfund utgjort viktiga referenspunkter och samarbetspartners, men även andra organisationer, så som KFUM, Bilda, Scoutrörelsen och statliga organ, såsom SST, har varit del i dessa processer. Detta innebär att kontaktytor och relationer skapas mellan kyrkans tillhöriga och andra redan etablerade organisationers medlemmar. För kyrkans del har det internt inneburit att organisationsstrukturen har kommit att likna den för andra organisationer i Sverige och att kyrkans olika arbetsgrupper har fått externt stöd och därmed viss stabilitet i dessa verksamheter.

Under kyrkans etablering i Sverige har många av de anpassningar som skett, och som på många sätt är anpassningar som görs för att församlingarna ska fortsatt ha relevans för de tillhöriga – det vill säga en form av intern integration – skett "nedifrån och upp". Det är i församlingarnas vardag, bland dess präster, styrelser och de tillhöriga, som förändringarna initierats och genomförs succesivt, både manifest men kanske främst latent. Det kan i dessa fall handla om förskjutningar i könsuppdelningen under gudstjänsterna, nya former av gudstjänster (kortare och riktade till ungdomar), om språket på gudstjänsterna och om när och hur utbildning i kyrkans traditioner och språk ska ges till barnen och ungdomarna.

Kyrkan är idag en etablerad institution i Sverige, vilken ger möjlighet för dess tillhöriga till inkludering både inåt i kyrkan och till samhället i övrigt. I kyrkan upprätthålls en gemenskap som är stabiliserande för de tillhöriga och som genom sina kontaktytor till andra religiösa samfund, till organisationer och till olika samhällsinstitutioner skapar möjlighet till integration. Generellt innebär det att religiösa samfund kan utgöra ett viktigt nav för immigranternas integration i Sverige, trots – eller kanske på grund av – att landet präglas av en långt gången sekularisering. Men även om religiösa samfund kan utgöra spela en central roll i integrationsprocesser för immigranter saknas det samtidigt i kyrkan många gånger resurser vad gäller ledarskap, tid, pengar, stöd och riktlinjer från stiftet för att mer riktat och sammanhållet kunna genomföra dessa anpassningar. Nedan följer policyförslag utifrån resultaten av forskningsprojektet kring hur samfund kan stöttas i integrationsarbetet:

- Församlingar skulle behöva stöd både från stiftet och från till exempel SST för att kunna genomföra relevanta anpassningar. Exempel på dessa är: utbildning av präster i Sverige, språkutbildning i kyrkospråket för både barn och vuxna samt utbildning för styrelseledamöter om föreningsarbete.
- Unga vuxna är en grupp som inom kyrkan uppfattas som svåra att nå ut till och behålla. Det görs vissa anpassningar som är specifikt riktade mot dessa, men det finns inom kyrkan en frustration över det ändå inte räcker till. Även här skulle riktade insatser från till exempel SST kunna vara till hjälp. Ett förslag är att erbjuda utbildningar för barn- och ungdomsledare, vilka skulle kunna motsvara de som för närvarande ges av SST till kvinnor med ledarskapspositioner i trossamfund.
- Församlingarnas verksamhet sker på lokal nivå, men det är främst på statlig nivå som religiösa samfund kan erhålla stöd. I detta fall skulle riktade utbildningsinsatser för tjänstepersoner och politiker på kommunal nivå när det gäller religiösa samfund och dess verksamheter kunna vara en väg att gå för att möjliggöra för kommuner att fånga upp och kunna stödja den integrerande funktion som religiösa samfund kan ha för immigranter.

Referenser

Atto, Naures 2011. *Hostages in the Homeland, Orphans in the Diaspora: Identity Discourses among the Assyrian/Syriac Elites in the European Diaspora*. Amsterdam.

Björklund, Ulf 1981. *North to Another Country: The Formation of a Suryoyo Community in Sweden*. Stockholm.

Cetrez, Önver 2011. "The Next Generation of Assyrians in Sweden: Religiosity as a Functioning System of Meaning within the Process of Acculturation." *Mental Health, Religion & Culture* 14(5), s. 473–487.

Cetrez, Önver 2005. *Meaning-Making Variations in Acculturation and Ritualization: A Multi-generational Study of Suryoyo Migrants in Sweden*. Uppsala: Uppsala University.

Deniz, Fuat 1999. *En minoritets odysseé: det assyriska exemplet*. Doktorsavhandling, Örebro universitet.

- Garis, Guttman Maryam 2022. *Förändring och kontinuitet: Giftermål, släktskap, identitet och generationsskiften i den assyriska diasporan*. Doktorsavhandling, Göteborgs universitet.
- Karlsson, Pia & Svanberg 1995. Moskées i Sverige. En religionsetnologisk studie av intolerans och vanmakt, *Tro & Tanke*, nr 7.
- Lövheim, Mia & Magdalena Nordin 2022. "Inledning", i *Sociologiska perspektiv på religion i Sverige*, Lövheim, Mia & Nordin, Magdalena (red.), Malmö: Gleerups, s. 11–38.
- Mack, Jennifer 2017. *The Construction of Equality. Syriac Immigration and the Swedish City*. University of Minnesota Press.
- Nielsen, Jörgen S. & Jonas Otterbeck 2016 (1995), (fjärde upplagan). *Muslims in Western Europe*. Edinburgh University Press.
- Nordin, Magdalena 2023. *Migration, religion och integration*, Kunskapsöversikt, 2023:2. Delegationen för migrationsstudier, SOU Ju 2013:17. [Migration, religion och integration - Delmi](#)
- Nordin, Magdalena 2016. "Vad vi vet och inte vet om kristna migranter i Sverige". I *Kristne migranter i Norden*, Anders Aschim, Olav Hovdelien & Helje Kringlebotn Sødal (red.). Portal forlag, s. 21–38.
- Nordin, Magdalena & Andreas Westergren 2023. Veiled Integration: The Use of Headscarves among a Christian Minority in Sweden, *International Journal of Religion*, Vol 4, Nr 1, s. 3-18. <https://doi.org/10.33182/ijor.v4i1.2340>
- Nordin, Magdalena & Henrik Johnsén 2023 (kommande). *Syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige - tradition och förändring*. Myndigheten för stöd till trossamfund (SST).
- Nordin, Magdalena & Jonas Otterbeck 2023. *Migration and Religion*, IMISCOE Short Readers. Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-30766-9>

Integrationsprocesser och traditionsförhandlingar inom religiösa samfund

Magdalena Nordin

Delmi Policy Brief 2023:7
Stockholm 2023
ISBN 978-91-89701-35-9

Författarna ansvarar själva för innehåll, slutsatser och
policyrekommendationer

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Delegationen för
Migrationsstudier
Ju 2013:17